У сусрет природи !

Јавно предузеће
„Палић-Лудаш“

ПРОГРАМ УПРАВЉАЊА СПЕЦИЈАЛНИМ РЕЗЕРВАТОМ ПРИРОДЕ „СЕЛЕВЕЊСКЕ ПУСТАРЕ“ ЗА 2022. ГОДИНУ

Палић, новембар 2021. године

Република Србија
МИНИСТАРСТВО
ЗАШТИТЕ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ
Број: 353-02-3107/2021-04
Датум: 14.2.2022. године
Немањина 22-26
Београд

Министарство заштите животне средине, државни секретар Александар Дујановић по Решењу о овлашћењу број 021-01-13/1/21-09 од 22.7.2021. године, на основу члана 54. став 4. Закона о заштити природе („Службени гласник РС", бр. 36/09, 88/10, 91/10-исправка, 14/16, 95/18-др. закон и 71/21) и члана 23. став 2. Закона о државној управи („Службени гласник РС", бр. 79/05, 101/07, 95/10, 99/14, 47/18, 30/18-др. закон и 47/18), даје

САГЛАСНОСТ

на

Програм управљања
Специјалним резерватом природе „Селевењске пустаре" за 2022. годину

Образложење

Јавно предузеће „Палић Лудаш", Палић, коме је чланом 9. Уредбе о заштити Специјалног резервата природе „Селевењске пустаре" („Службени гласник РС", број 37/97) поверено управљање тим заштићеним подручјем, доставило је 16. новембра 2021. године Програм управљања Специјалним резерватом природе „Селевењске пустаре" за 2022. годину на сагласност (у даљем тексту: Програм управљања). Одлуку о усвајању Програма управљања донео је Надзорни одбор Јавног предузећа „Палић Лудаш", Палић, на седници, одржаној 15 11. 2021. године.

У складу са сугестијама датим од стране Министарства заштите животне средине, 7.2.2022. године достављен је коригован Програм управљања, на који Министарство заштите животне средине даје сагласност.

На Програм управљања дата је сагласност, имајући у виду да исти садржи приоритетне задатке, организационе и материјално-финансијске претпоставке и елементе за обављање послова управљања, односно циљеве заштите и одрживог коришћења, могућности и ограничења за њихово остваривање, детаљан приказ годишњих задатака на чувању, одржавању, унапређењу, приказивању и одрживом коришћењу заштићеног подручја за потребе науке, образовања, рекреације и туризма и укупног социо-економског развоја, приказ конкретних послова на изради и доношењу управљачких докумената, приказ субјеката и организационих и материјалних услова за извршења програма, висине и извора потребних финансијских средстава, а у складу са Законом о заштити природе, Уредбом о заштити Специјалног резервата природе „Селевењске пустаре"и Решењем о условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе (број 03-019-3271/2 од 15.11.2021. године).

Ова сагласност саставни је део Програма управљања Специјалним резерватом природе „Селевењске пустаре" за 2022. годину.

ДРЖАВНИ СЕКРЕТАР
Александар Дујановић

Достављено:

- ЈП „Палић-Лудаш", Кањишки пут 17а, Палић
-Покрајински секретаријат за урбанизам и заштиту животне средине, Сектор за инспекцијске послове,
Бул. М.Пупина 16, Нови Сад,
- Архива

I УВОД

Основ за израду овог програма је Уредба о заштити Специјалног резервата природе „Селевењске пустаре“ („Службени гласник РС“ бр 37/97), а у складу са Законом о заштити природе, члан 54. и и нацртом Плана управљања заштићеним подручјем Специјални резерват природе „Селевењске пустаре“ за период 2022 – 2031 (Предлог Плана управљања је достављен Покрајинском секретаријату за пољопривреду, водопривреду и шумарство – Сектору за водопривреду – Одељењу за водопривреду ради издавања Водних услова (Захтев за издавање водних услова за планске документе) – Решење о условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе број: 03 бр. 019-587/2 од 31.04.2021. године за израду Плана управљања СРП „Селевењске пустаре“ за период 2022 – 2031. године, као и Решење о условима заштите природе за израду Годишњег програма управљања заштићеним подручјем Специјални резерват природе „Селевењске пустаре“ за 2022. годину (Решење број: 03–019-3271/2).

II ЦИЉЕВИ ЗАШТИТЕ, ОЧУВАЊА, УНАПРЕЂЕЊА И ОДРЖИВОГ КОРИШЋЕЊА ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

Дефинисани су Планом управљања (за период 2022 – 2031 – документ је у процедури добијања водне сагласности– достављено у септембру 2021. године) и према реализованим активностима датим у Извештају о остваривању програма управљања СРП „Селевењске пустаре“ почевши од 2013. године.

- Ревизија заштићеног подручја уз иновирање просторног концепта заштите (повезивање субјединица Резервата еколошким коридорима и новим будућим заштићеним подручјем у општини Кањижа – Предео изузетних одлика „Кањишки јараши“).
- Развијање и унапређивање чуварске службе. Даље развијање рада службе кроз потребно опремање, додатну едукацију чувара (административни и технички аспекти бележења догађања на терену, картографске обуке, обуке у препознавању заштићених и инвазивних врста) од стране стручне службе.
- Приоритетне мере активне заштите природе и ревитализација угрожених станишта строго заштићених врста (локалитети у субјединицама *Селевењска шума* – чишћење и одржавање чистина – станишта црвене стежице (*Alkana tinctoria*), пешчарске перунике (*Iris arenaria*) и шарене перунике (*Iris variegata*), мразовца (*Colchicum arenarium)* – од зарастања; заштита угрожених врста као нпр. модроврана (*Coracias garrulus*), грабљивица, утина (*Asio otus*) – кроз сарадњу са Удружењем љубитеља природе „Riparia“; локалитети *Воловски пашњак*, *Дегелица* и *Лофеј* – ревитализација влажних ливада организацијом и реализацијом кошења и сузбијања трске (у сарадњи са локалним становништвом) као наставак вишегодишњих активности.
- Наставак развијања традиционалних видова коришћења ресурса у циљу смањења деградационих процеса, а истовремено развоја одрживог коришћења природних ресурса кроз рад стручне и чуварске службе (организација и надзор кошења, организација и надзор испаше, организација и надзор сече трске). Ревизија концепта заштите природе у циљу боље ревитализације осетљивих станишта – замена приступа одржавања – повећавање површине под испашом и смањивање површина кошаница.
- Интензивирање и успостављање нове сарадње са корисницима подручја - локалним становништвом, локалном самоуправом, шумском управом у Кањижи у одрживом коришћењу простора Резервата кроз рад чуварске и стручне службе (пољопривредно земљиште, поштовање услова заштите природе).

- Наставак развијања базе података у функцији управљања, коришћења и праћења стања у циљу дефинисања програма активне заштите и бољег очувања заштићеног подручја уз развијање интерног ГИС и кроз пројекат Града Суботица.
- Развијање даљих облика презентације природних вредности подручја, едукативних, рекреативних, еко и етно туристичких садржаја, уз даље уређивање Визиторског центра Лудаш.
- Наставак едукације локалног становништва и корисника заштићеног подручја о значају очувања природних вредности, кроз организовање активности на кошењу и крчењу чистина
- Оснивање *Савета корисника заштићеног подручја* (у складу са чланом 68а Закона о заштити природе, а у циљу међусобне сарадње на заштити и одрживом коришћењу природних вредности и ресурса, као и обезбеђивања интереса локалног становништва и других корисника заштићеног подручја.

III ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ

1. Приоритетне мере и активности на управљању природним вредностима

А.1.1. Чување

У Специјалном резервату природе „Селевењске пустаре" чување и надзор представљају континуиране задатке у циљу превентивне заштите природних вредности и њихових станишта. Активности спроводи четири чувара који су организована у јединствену чуварску службу управљача (свим чуварима је у службеној легитимацији, у рубрици „напомена" наведено да су чувари и у СРП „Селевењске пустаре"). Активности се спроводе у сарадњи са осталим корисницима простора и у координацији са њиховим чуварским службама:

– Пољочуварска служба општине Кањижа (више извршилаца)
– Чуварска служба ЈКП „Војводинашума" – шумари и лугари
– Ловочувар – ловиште „Суботичка пешчара" – Ловачко удружење Суботица
– Ловочувар – ловиште „Капетански рит" – Ловачко удружење „Капетански рит"

Чувар заштићеног подручја надгледа спровођење режима заштите, намену и коришћење површина од стране свих корисника простора као и посетилаца резервата „Селевењске пустаре". Чувар континуирано кроз **теренски дневник чувара** извештава о свим променама у Резервату, као и о предузетим радњама – **теренски записник чувара** – (прекид или забрана радова, налог за довођење у претходно стање, комуникације са корисницима, надзор спровођења услова заштите природе). Стручна служба прати стање, подноси пријаве инспекцији, или судији за прекршаје и координира праћење поштовања услова заштите природе. Планира се наставак стандардизације свих наведених послова.

– Средства су намењена за бруто зараде чувара износе:

Средства за ову намену обезбеђује	**Износ**
Министарство заштите животне средине	720.000,00
Сопствени приходи од обављања делатности	0,00
Буџет јединице локалне самоуправе	85.200,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	300.631,37
Укупно	**1.105.831,37**

Средства су намењена за остале трошкове чуварске службе (гориво, регистрације аута, одржавање возила – званични сервис, резервни делови за возила, камашне – 1 комад, ранац – 1 комад, торбица за ногу – 1 комад, чеона лампа – 1 комад, швајцарски нож са футролом – 1 комад, два комплета униформи за чуваре (једна зимска и летња за једног чувара, плитке и дубоке ципеле за једног чувара; 1 мобилни телефон са Android платформом (минимално верзија 10.0) – за унос података у базу (Завод за заштиту природе); телескоп и трипод – 1 комад, дрон – 1 комад; уређај који подражава звукове оглашавања птица – 1 комад; екстерни хард диск – 1 комад; дигитални фотоапарат са футролом и меморијском картицом – 1 комад; планинарска опрема „GriGri" – 1 комад; појачивач бежичног интернета – 1 комад; лепеза (телескопна) за гашење пожара – 1 комад; напртњача за гашење пожара водом – 1 комад; кровни носач, резервне гуме 4 комада и кука за вучу – 1 комад, приколица 1 комад за теренско возило –Лада „Нива", витла за вучу - 1 комад и износе:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	875.440,00
Сопствени приходи од обављања делатности	218.860,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	500.000,00
Укупно	**1.194.300,00**

Чувар на заштићеном подручју Специјални резерват природе „Селевењске пустаре" –Левенте Секереш – још није прошао процедуру полагања испита за чувара заштићеног подручја. Чување обавља заједно са другим чуварима заштићених подручја кроз организовану чуварску службу. Нови чувар ће у законском року положити стручни испит за чувара заштићеног подручја (током новембра 2021. године стиче законско право). Чувар још нема израђену службену легитимацију чувара заштићеног подручја у складу са Правилником о обрасцу службене легитимације чувара заштићеног подручја („Службени гласник Републике Србије" број 117/2014 и 97/2015). Чувар поседује одећу – униформу у складу са Правилником о службеној одећи чувара заштићеног подручја („Службени гласник Републике Србије" број 105/2020). За потребе обиласка терена се користи теренско возило „Лада Нива" и делом пешке.

За потребе обиласка терена, управљач је за 2022. годину планирао набавку теренског возила, будући да су током 2021. године два теренска возила (Steed Great Wall) потпуно престала са функцијом и налазе се ван употребе. Планирана је набавка теренског возила „Ford Ranger", или неког другог теренског возила сличних перформански, са великим теретним простотром, како би чуварска служба и овим возилом могла да обавља активности транспорта воде, хране и других потрепштина које се користе у дохрани подолских говеда и водених бивола, као и за потребе транспорта алата, грађевинског материјала, затим, сакупљања смећа на заштићеном подручју. Теренско возило ће се користити за наведене потребе обиласка и конроле терена, за потребе транспорта, а коришће је, махом, чуварска служба.

– Средства су намењена за набавку теренског возила и износе:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	1.200.000,00
Сопствени приходи од обављања делатности	2.800.000,00
Укупно	**4.000.000,00**

И током 2022. године, стручна служба управљача ће континуирано радити на пословима управљања заштићеним подручјем кроз: израду Програма управљања за 2023. годину, извештаја о остваривању програма управљања за 2022. годину, израду пројеката мера активне заштите природе (ревитализација станишта у Селевењској шуми, кошење у II степену заштите) и програма динамике активности на управљању популацијама строго заштићених врста (модроврана, пешчарска перуника и друге заштићене и строго заштићене врсте).

Средства су намењена за бруто зараде осталог особља запосленог код управљача, као и за материјалне трошкове Републичке административне таксе за потребе издавања решења о условима заштите природе/ мишљења Покрајинског завода за заштиту природе (и дозвола, сагласности, мишљења, услова других институција) и износе:

Средства за ову намену обезбеђује	Износ
Министарство заштите животне средине	80.000,00
Сопствени приходи од обављања делатности	98,03
Буџет јединице локалне самоуправе	534.900,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	859.115,57
Укупно	**1.474.113,60**

Средства су намењена за остале трошкове стручне службе – набавку лаптоп рачунара – 1 комад; набавку стоног рачунара – 1 комад; набавку екстерног хард диска великог капацитета, као и за набавку два комплета униформи (једна летња и једна зимска униформа) и два пара ципела (летњи и зимски пар), заштитна/лабораторијска опрема (мантил, наочаре, рукавице) и износе:

Средства за ову намену обезбеђује	**Износ**
Министарство заштите животне средине	463.680,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	115.920,00
Укупно	**579.600,00**

1.2. Одржавање

Управљање отпадом

Планиране су уобичајене активности на одржавању реда и чистоће на одређеним локацијама: у Селевењској шуми – код Шумске куће (периодично током године), као и у другим субјединицама Резервата. Управљач спроводи превоз смећа до сабирног центра који је лоциран на Палићу и где га даље преузима надлежна комунална служба. Ове активности (организовање, сакупљање и одношење) реализује чуварска служба током редовних обилазака терена и повремено, кроз организоване активности са локалним становништвом, удружењима љубитеља природе и планинарима.

Будући да се ово заштићено подручје граничи са Републиком Мађарском, тачније, Европском унијом, током 2021. године се и даље евидентира појава великог броја миграната, поготово у заштитној зони, где је и даље заступљен велики број лица организованих у групе. Континуирано присуство енормног броја људи на терену, гажење и одлагање отпада је изазвало велику штету на стаништима строго заштићених и заштићених врста (одложене огромне количине смећа, угажен терен). Штета се континуално санира и активности ће бити настављене и у 2022. години.

Средства су намењена за трошкове сакупљања и одвожења отпада, као и за набавку џакова за смеће, заштитних рукавица и дезинфекционог средства и износе:

Средства за ову намену обезбеђује	**Износ**
Министарство заштите животне средине	200.000,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	50.000,00
Укупно	**250.000,00**

Одржавање постојећег мобилијара

Током године је планирана поправка (замена носача, лакирање, фарбање) едукативних табли, канти и осматрачница дуж едукативних стаза по потреби (крађа, вандализам, и сл.), искључиво у случају да се смањи број лица на терену. Планирана је и замена дела мобилијара и израда новог – дрвени мол/платформа за посетиоце изнад плавне шуме димензија 36 метара – дужина и 1,3 метра – ширина. Дуж едукативних стаза је планирана замена и постављање нових вештачких дупљи за птице певачице (око 100 комада) и вештачких дупљи за модровране (100 комада). Све наведено је планирано за претходне године, али није реализовано (на чекању до окончања мигрантске кризе).

Средства су намењена за одржавање постојећег мобилијара (фарба, носачи табли) и износе:

Средства за ову намену обезбеђује	**Износ**
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	30.000,00
Укупно	**30.000,00**

Обележавање

Током 2022. године се, као и претходних година, планира обнављање уништених, украдених и оштећених табли граница и табли на улазним тачкама у СРП „Селевењске пустаре", искључиво у случају да се смањи број лица на терену. Исто тако се планира обнављање украдених и уништених ознака граница резервата према Правилнику о начину обележавања заштићених природних добара (Службени гласник Републике Србије, број 30/92, 24/94 и 17/96). Све наведено је планирано за претходне године, али није реализовано.

Средства су намењена за набавку дрвеног материјала – дрвени стубови за маркирање граница Резервата (60 багремових стубова) и за обнову/поправку информативних и табла забране и износе:

Средства за ову намену обезбеђује	**износ**
Министарство заштите животне средине	59.200,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	14.800,00
Укупно	**74.000,00**

Рад на развијању базе података (катастар, ГИС и др.)

Наставак развијања базе података – активност која се односи на спровођење режима и мера заштите и унапређивања кроз рад на интерактивној бази података за сва заштићена подручја којима управља ЈП „Палић – Лудаш". И током 2022. године акценат ће бити стављен на унос и обраду података који се односе на станишта строго заштићених и заштићених врста; површине под инвазивним врстама, као и упоредну анализу података који се односе на дугогодишње пројекте. Конкретно, сваки пројекат има свог координатора у стручној и чуварској служби, који до краја године сакупља све податке и спроводи упоредна истраживања у односу на успешност реализације пројекта. На тај начин се види тренд, тачније, колико су ефикасне активности на мерама активне заштите природе (станишта и таксона).

Представници стручне и чуварске службе су савладали обуку за „Q – GIS" и стекли знања за рад у наведеном програму. С обзиром да је управљач је сада технички добро опремљен (Trimble Geo 7 GPS са антеном, Trimble TDC 100 ручни GPS, Garmin ручни GPS и чланови чуварске и стручне службе су похађали обуке. Током 2022. године се планира интензиван рад на обиласку терена, картирању, уносу података у базу и обради наведених података. Поред овога, управљач ће наставити развој географског информационог система (ГИС) као до сада. Планирано је и стручно усавршавање за чуварску и стручну службу – обука у вези са применом ГИС алата.

Средства су намењена за годишњу накнаду за коришћење АГРОС сервиса (Trimble Pivot Platform софтвера) – за креирање корекција (GPS/GLONASS) током мерења са GPS апаратом Trimble Geo 7 (до центиметарске тачности) и набавку софтвера GRIDER за трансформацију координата и износе, као и за годишње накнаде (претплате) за програме/ апликације за мобилне телефоне које ће користити чуварска служба; за бежични појачивач сигнала у Визиторском центру „Лудаш", за трошкове упита за еКатастар, за трошкове обуке стручне и чуварске службе у вези са применом ГИС алата, као и за набавку једног стоног рачунара и једног лаптоп рачунара:

Средства за ову намену обезбеђује	**износ**
Министарство заштите животне средине	150.000,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	59.883,00
Сопствени приходи од обављања делатности	89.532,00
Укупно	**299.415,00**

1. Приоритетне мере и активности на управљању културно – историјским вредностима

Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица води податке о непокретним културним добрима и евидентираним добрима на подручју и прописао је мере за њихову заштиту. Још 2017. године су започете активности на извођењу археолошког рекогносцирања терена на подручју Специјалног резервата природе „Селевењске пустаре". Наведене активности су настављене и у наредном периоду, а очекује се наставак и 2022. године. Већ више година уназад, Међуопштински завод за заштиту споменика културе Суботица, планира обимније истраживање, које би било свеобухватно како за суботичку, тако и за кањишку општину. Због несталног прилива средстава, као и због других непланираних околности (пандемија и мере услед пандемије, појаве миграната на терену), истраживања су привремено обустављена. Регион је занимљив по више аспеката, с обзиром да је познато да је насељаван још у Метално доба. Чуварска служба, током обиласка терена, више пута је на хумкама разних животиња, на површини, проналазила разне артефакте из различитих историјских раздобља. У том смислу, било би јако значајно наведена истраживања не само наставити, него и проширити.

За реализацију предметних активности нису планирана посебна средства. У случају да се укаже потреба за ангажовањем чуварске, или стручне службе – активност ће се реализовати у оквиру редовних активности управљача.

2. Управљање природним ресурсима

1) Мониторинг – праћење стања

И за 2022. годину је планиран наставак успешне сарадње са Националним парком „Кишкуншаг" из Мађарске на активностима мониторинга, у смислу појачаног праћења стања таксона који се у Мађарској налазе на листи Natura 2000 врста, будући да је листа Natura 2000 врста у Србији тек у изради (истраживачи из Србије су тек 2020. године обављали евидентирања и бележења таксона) . До сада су утврђене значајне врсте које се налазе са обе стране границе, направљен је план и динамика праћења популација наведених врста и за одређене групе се реализује мониторинг. У Србији још увек не постоји јединствена листа Natura 2000 врста, али ми очекујемо да ће велики број врста које смо дефинисали ући на будућу листу. Наша предложена листа за мониторинг представља списак од 3 биљне врсте, 2 врсте инсекта, један представник риба, 4 водоземца, 1 врста гмизавца, 62 таксона птица и 6 таксона сисара, све је у складу и са *Правилником о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива*. Врсте које су у континуитету праћене протеклих година се налазе на наведеној листи.

У случају да је планирана обука за управљаче у вези са Natura 2000 мрежом, управљач ће, свакако, учествовати са представницима своје стручне и чуварске службе. Такође, када буде финализована апликација за унос таксона, коју креира завод за заштиту природе, управљач ће, свакако, проћи обуку и у континуитету уносити податке.

Рбр.	Назив	Народни назив (српски)	Народни назив (мађарски)	IUCN
1	*Astragalus dasyanthus*	козинац	gyapjas csűdfű	
2	*Centaurea sadlerana*	зечина, коза брада	sedler imola	
3	*Cirsium brachycephalum*	краткоглавичаста паламида	kisfészkű aszat	Least Concern - LC
4	*Colchium arenarium*	пешчарски мразовац	homoki kikerics	Least Concern - LC
5	*Iris arenaria*	пешчарска перуника	homoki nőszirom	

6	*Plantago schwarzenbergiana*	Шварценбергова боквица	erdélyi útifű	
7	*Sedum hillebrandtii*	панонски јарић	homoki varjúhaj	
8	*Taraxacum serotinum*		kései pitypang	
	Insecta			
1	*Colias myrmidone*		narancsszínű kéneslepke	
2	*Isophya costata*		magyar tarsza	
3	*Lycaena dispar rutila*		nagy tűzlepke	
4	*Maculinea (Phengaris) teleius*	мочварни мравник	vérfű-hangyaboglárka	Near Threatened - NT
	Ihtiofauna			
1	*Misgurnus fossilis*	чиков	réti csík	Least Concern - LC
	Batrahofauna			
1	*Hyla arborea*	гаталинка	zöld levelibéka	Least Concern - LC
2	*Pelobates fuscus*	жаба чешњача	barna ásóbéka	Least Concern - LC
3	*Rana dalmatina*	шумска жаба	erdei béka	Least Concern - LC
4	*Triturus dobrogicus*	подунавски мрмољак	dunai gőte	Near Threatened - NT
	Herpetofauna			
1	*Emys orbicularis*	барска корњача	mocsári teknős	Lower Risk/near threatened - LR/NT
	Ornitofauna			
1	*Alauda arvensis*	пољска шева	mezei pacsirta	Least Concern - LC
2	*Anthus campestris*	степска трептељка	parlagi pityer	Least Concern - LC
3	*Athene noctua*	кукумавка	kuvik	Least Concern - LC
4	*Circus pygargus*	еја ливадарка	hamvas rétihéja	Least Concern - LC
5	*Coracias garrulus*	модроврана - златоврана	európai szalakóta	Near Threatened - NT
6	*Coturnix coturnix*	препелица	fürj	Least Concern - LC
7	*Falco tinnunculus*	ветрушка	vörös vércse	Least Concern - LC
8	*Falco vespertinus*	сива ветрушка	kék vércse	Near Threatened - NT
9	*Hirundo rustica*	сеоска ласта	füsti fecske	Least Concern - LC
10	*Jynx torquilla*	вијоглава	nyaktekercs	Least Concern - LC
11	*Lanius collurio*	руси сврачак	tövisszúró gébics	Least Concern - LC
12	*Lanius minor*	сиви сврачак	kis őrgébics	Least Concern - LC
13	*Merops apiaster*	пчеларица	gyurgyalag	Least Concern - LC
14	*Oenanthe oenanthe*	обична белогуза	hantmadár	Least Concern - LC
15	*Perdix perdix*	јаребица	fogoly	Least Concern - LC
16	*Riparia riparia*	брегуница	partifecske	Least Concern - LC
17	*Tringa totanus*	црвеноноги спрудник	piroslábú cankó	Least Concern - LC
18	*Upupa epops*	пупавац	búbos banka	Least Concern - LC
19	*Vanellus vanellus*	вивак	bíbic	Least Concern - LC
	Teriofauna			
1	*Apodemus agrarius*	пругасти миш	pirókegér	Least Concern - LC
2	*Cricetus cricetus*	хрчак	mezei hörcsög	Least Concern - LC
3	*Erinaceus europaeus*	јеж	európai sün	Least Concern - LC
4	*Lutra lutra*	видра	európai vidra	Near Threatened - NT
5	*Muscardinus avellanarius*	пух лешникар	mogyorós pele	Least Concern - LC
6	*Mustela eversmanii*	степски твор	molnárgörény	Least Concern - LC

7	*Nannopalax leucodon*	слепо куче	nyugati földikutya	Data Deficient - DD
8	*Plecotus austriacus*	љиљак	szürke hosszúfülű-denevér	Least Concern - LC
9	*Sicista subtilis*	степски скочимиш	csíkos szöcskeegér	Least Concern - LC
10	*Spermophilus citellus*	европска текуница	közönséges ürge	Vulnerable - VU

Планира се и наставак мониторинга станишта строго заштићених врста у сарадњи са Покрајинским заводом за заштиту природе из Новог Сада. И у СРП „Селевењске пустаре" ће се наставити и праћење распрострањења неких инвазивних врста биљака (*Acer negundo, Ailanthus altissima, Ambrosia artemisiifolia, Asclepias syriaca, Celtis occidentalis, Fraxinus pennsylvanica, Gleditsia triacanthos, Robinia pseudoacacia*) – тренд распростирања у односу на спровођење мера активне заштите природе. Управљач ће наставити наведени програм мониторинга инвазивних врста биљака, који се две године реализовао у склопу IPA програма прекограничне сарадње Мађарска – Србија и две године активношћу управљача. С обзиром да је четири године у континуитету рађен мониторинг, сакупљени су врло значајни подаци, управљач је одлучио да наредне 2022. године, настави са мониторингом и другим активностима које су се до сада реализовале.

Током 2022. године се планира мониторинг и картирање распрострањења водених макрофита. Посебна пажња ће се обратити на инвазивне водене макрофите као што су *Elodea canadensis* (канадска дрезга), *Eichhornia crassipes* (водени зумбул) и *Pistia stratoites* (водени купус), које су већ евидентиране у околним стајаћим водама ван граница овог заштићеног подручја, постоје и наводи да су појединачне јединке виђене и у воденим телима у оквиру заштићеног подручја. Планиран је мониторинг и картирање распрострањења на свим воденим телима у овом заштићеном подручју.

Активности на праћењу стања обавља чувар приликом редовних обилазака терена и стручни сарадник у сезонским периодима, у складу са условима заштите природе и извештајима о надзору Покрајинског завода за заштиту природе. Одређене податке о мониторингу, прикупљамо и од истраживача који раде на терену. Сви прикупљени подаци се уносе у горе поменуту базу. И током ове године се планира уношење локација гнежђења птица, као и популација заштићених врста биљака ГПС уређајем.

Средства за ове намене се обезбеђују кроз друге тачке овог програма – средства за зараде чувара и стручних сарадника и истраживачке активности на заштити биодиверзитета.

У току 2022. године се планира наставак појединих активности завршеног Interreg IPA-CBC HUSRB/1602/12/0014 пројекта SWeM-PaL „Одрживо управљање воденим стаништима прекограничног слива језера Палић и Лудаш", конкретно сакупљање пропагулума аутохтоних заштићених и строго заштићених врста биљака, као и гајење и размножавање истих у реновираном стаклeнику Управљача који се налази у Великом парку на Палићу, унутар граница ПП „Палић". Биљке ће користити Управљач за актуелне потребе ревитализације станишта на основу посебних услова заштите природе и дозволе Министарства. Током избора врста даће се предност онима које су значајне за формирање структуре биљних заједница чија се ревитализација планира у будућности (првенствено слатинске и степске заједнице, и заједнице влажних ливада).

Избор врста за сакупљање пропагула и гајење аутохтоних биљних врста вршиће се на основу искуства пројектног партнера – Ботаничка Башта у Сегедину (Szeged Füvészkert) и других инситуција које су већ успешно реализовала више пројеката у вези са сакупљањем, размножавањем и гајењем аутохтоних врста биљака, односно у вези са ревитализацијом деградираних станишта и реколонизације биљних врста.

За реализацију предметних активности нису планирана посебна средства.

2) Реинтродукција и реколонизација

Наставиће се програм *„Активна заштита модровране постављањем гнездилишних дупљи у Војводини"*. Овај пројекат се реализује кроз сарадњу са Удружењем љубитеља природе „Riparia" из Суботице и базира се на постављању дупљи за гнежђење поменуте врсте. Број гнездећих парова модроврана на подручју СРП „Селевењске пустаре" је значајно повећан у последњих шест година. За 2022. годину је планирана обнова постојећих оштећених и постављање већег броја нових вештачких дупљи за птице певачице, такође кроз сарадњу са Удружењем љубитеља природе „Riparia".

На основу добијених резултата, и постојећег искуства, управљач током године планира да припреми пројекте активне заштите и других заштићених и строго заштићених врста.

Локалитет на ком су током 2018. године успостављени услови за гнежђење пчеларице (*Merops apiaster*) и ласте брегунице (*Riparia riparia*) – *Лофеј* – лесни одсек – ће се и ове године одржавати и пратиће се успостављање гнездилишне популације у сарадњи са Удружењем љубитеља природе „Riparia". И за 2022. годину је планирано маркирање младих птица у дупљама.

Средства су намењена за набавку дрвног материјала за израду 100 дупљи за модровране и 100 дупљи за певачице и износе:

Средства за ову намену обезбеђује	**Износ**
Министарство заштите животне средине	192.000,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	48.000,00
Укупно	**240.000,00**

3) Рекултивација

Део тршћака у депресијама појединих субјединица резервата се током зимских периода сече у циљу рекултивације. То је традиционалан начин коришћења трске у резервату. Управљач је исходовао решење о условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе за Пројекат управљања тршћацима за период 2020 – 2024 година – Решење о условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе број: 03 – број 019 – 19/2 од 10.02.2021. године. Стручна служба управљача ће одређивати локације и услове сечења. Чуварска служба ће обављати организацију и надзор ових активности. Активности ће се одвијати према *Програму коришћења тршћака,* који ће бити усклађен са решењем о условима заштите природе. Чуварска служба ће на терену евидентирати површине које се секу и дефинисаће локације на којима трска може да се депонује (у складу са решењем о условима заштите природе, када се доставе управљачу). На бази информација са терена, стручна служба ће током 2022. године припремати пројекте који се односе на праћење узрочно/последичних веза између повећања површине рекултивисаних (нових/младих) тршћака и заступљености строго заштићених и заштићених врста биљака, животиња и гљива.

Средства за ову намену обезбеђује	**Износ**
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	50.000,00
Укупно	**50.000,00**

4) Ревитализација и мере активне заштите природе

- Наставиће се радови на кошењу секундарних тршћака у циљу ревитализације станишта влажних ливада (локалитет *Лофеј, Трапик*)
- Планира се даља организација активних мера заштите на пешчарским чистинама у *Селевењској шуми* (одељења 3/чистина 3, одсек ц,е и одељење 2/чистина 1,2 одсек а,б) –

чишћење дрвенастог подраста, као и кошење и уклањање инвазивних врста. Будући да је Шумска основа за Селевењску шуму у изради, управљач је од надлежног предузећа добио податке који још нису финални, тако да ће планске активности бити боље уграђене у Програму за наредну, 2023. годину

- Планира се ревитализација шумо–степских комплекса. Утврђена је потреба за чишћење непосредне околине храстова чију виталност угрожавају младе јединке друге врсте (првенствено амерички копривић) растући у непосредној близини стабала. Активности ће се реализовати у складу са решењем о условима заштите природе (број: 03-2019/4 од 11.10.2016.).
- Спроводиће се и даље мере заштите орнитофауне (постављање дупљи, зимска прихрана, одржавање мира у Резервату током репродукције и миграције). Ове активности се реализују кроз сарадњу и програме Удружења љубитеља природе „Riparia".
- Наставиће се пројекат ревитализације станишта испашом козама и овцама на површинама у III степену заштите у складу са решењем о условима заштите природе број: 03-1970/2 од: 31.08.2017. године
- Планирано је започињање испаше говедима на локалитетима који представљају државно пољопривредно земљиште у режиму заштите II и III степена. С обзиром да је у режиму заштите II степена испаша забрањена, због изузетно лоших услова станишта, његове деградације и почетка сукцесије екосистема (због промењених еколошких услова) – очекујемо да ће Покрајински завод за заштиту природе наложити хитне интервентне мере – испашу – у циљу ревитализације субјединица у режиму заштите II степена.

За реализацију предметних активности су планирана средства од прихода од накнада за коришћење заштићеног подручја, као и од Министарства заштите животне средине, која ће се утрошити на додатно гориво за алате, за набавку алата (1 тример), у случају потребе, као и за гориво за транспорт коза и оваца.

Средства за ову намену обезбеђује	**Износ**
Министарство заштите животне средине	119.919,37
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	50.080,63
Укупно	**170.000,00**

И током 2022. године, управљач, у циљу активне заштите пешчарских станишта биљних врста на чистинама унутар шуме, планира да и даље обавља одређене активности чишћења и активност организовања сакупљања грања и чишћења подраста на одређеним површинама, све кроз интензивну сарадњу са корисником. Такође, управљач ће током 2022. године доставити кориснику и надлежном заводу за заштиту природе податке који се односе на локације станишта строго заштићених и заштићених врста биљака и животиња; податке о гнездећим паровима и локацијама гнезда, као и информацију о површинама које се налазе под ревитализацијом. Поред законске обавезе достављања наведених података, циљ је и да се спречи негативно несмотрено деловање корисника, у смислу уклањања стабала на којима су гнезда птица, или станишта неког од строго заштићених и заштићених таксона.

За реализацију предметних активности су планирана посебна средства и то за ангажовање трећег лица за потребе кошења, вађења пањева и других активности на одржавању станишта (на око 40 ha укупне површине) / средства за гориво и амортизацију машина – у случају да се не ангажује треће лице, него послове обавља управљач.

Средства за ову намену обезбеђује	**Износ**
Министарство заштите животне средине	320.000,00
Сопствени приходи од обављања делатности	80.000,00

Укупно	**400.000,00**

За потребе кошења терена (спровођења мера активне заштите природе на теренима на којима није успостављена испаша), затрпавања тунела по налогу МУП – а које мигранти копају између српске и мађарске границе и за све друге активности на одржавању станишта, управљач је у 2022. години планирао набавку малог трактора – аванта. Трактор ће бити лоциран на простору комплекса Визиторски центар „Лудаш" и користиће се по потреби за различите намене.

– Средства су намењена за набавку трактора – аванта и износе:

Средства за ову намену обезбеђује	**Износ**
Министарство заштите животне средине	3.744.000,00
Сопствени приходи од обављања делатности	936.000,00
Укупно	**4.680.000,00**

5) Задаци и активности на заштити и управљању шумама

Селевењска шума је са површином од 85,15 ha државно власништво. Од 2017. године је Јавно предузеће „Војводинашуме" постало корисник наведене шуме. Шумска основа за Селевењску шуму је у изради, а управљач је од ЈП „Војводинашуме" добио податке из основе, који нису финални. Када основа буде готова, управљач ће уградити све елементе у свој Годишњи програм.

Приоритетне активности управљача и током 2022. године ће бити спречавање деградације шумских и шумостепских станишта планским активностима чији је циљ трајно уништавање популације инвазивних дрвенастих врста (првенствено јединки америчког копривића и киселог дрвета).

Планира се традиционални годишњи састанак са представницима ЈП „Војводинашуме", како би се размотрили планови корисника за 2022/2023. годину. У случају да корисник шуме, ЈП „Војводинашуме" планира активности на пошумљавању, управљач ће, свакако и током 2022. године контролисати наведене активности, тачније, решења о условима заштите природе надлежног завода за заштиту природе. Наставиће се добра сарадња чуварске службе управљача и шумара током налажења локација на којима је уочена шумска крађа, или било какво уништавање и деградирање шуме.

6) Задаци и активности на заштити и управљању ловном фауном

И у 2022. години се планира даља сарадња са корисником ловишта „Суботичка пешчара" у оквиру кога је и СРП „Селевењске пустаре" – Ловачко удружење „Суботичка пешчара" и корисником ловишта „Капетански рит" – Ловачко удружење „Капетански рит". Планиран је наставак интензивне сарадње који је започет 2017. године, будући да је ловачко удружење током 2017. године подигло 3 осматрачнице (ловачке чеке) на самој граници резервата – додирној тачки заштитне зоне и заштићеног подручја. Наставак сарадње ће се огледати у обуци представника ловачког удружења за нпр. потраживање решења о условима заштите природе за своје активности (излов пренамножене дивљачи и сл.), подизање нових осматрачница, боравак/ пролазак у резервату.

У случају да се за то укаже могућност, управљач ће током 2022. године, кроз сарадњу са ловачким удружењима, учествовати у уклањању свих дотрајалих и сувишних ловачких чека на овом заштићеном подручју.

За реализацију предметних активности нису планирана посебна средства.

7) Задаци и активности на заштити и управљању риболовном фауном

На подручју СРП „Селевењске пустаре" није проглашено рибарско подручје, у складу са мишљењем Покрајинског завода за заштиту природе (број 03–2157/2 од 26.10.2016.).

Послове надзора и чувања водених станишта (заједно са ихтиофауном) на територији СРП „Селевењске пустаре" ће и током 2021. године обављати чувар заштићених подручја у складу са Законом о заштити природе („Сл. гласник РС", бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 – испр. и 14/16 и 95/2018 – др. закон и 71/2021)), Уредбом о заштити СРП „Селевењске пустаре" („Сл. гласник РС", бр. 37/97) и Правилником о унутрашњем реду и чуварској служби Специјалног резервата природе „Селевењске пустаре" („Службени гласник РС", бр. 70/2014).

За реализацију предметних активности нису планирана посебна средства.

8) Задаци и активности на заштити, развоју и управљању пољопривредним земљиштем

Део пољопривредног земљишта је у државном власништву. Мали део ових површина је издаван у закуп (делови II и III степена заштите) током претходних година. Стручна служба управљача је почетком 2016. године доставила Комисији за израду Програма уређења пољопривредног земљишта града Суботице податке у вези са површинама које се налазе на заштићеном подручју, у циљу изузимања наведене површине из Програма. Градска управа Града Суботице – Служба за пољопривреду и пољопривредно земљиште је доставила податке Министарству пољопривреде, шумарства и водопривреде (дописом број: IV08/II–320–77/2018 од 04.07.2018. године) и затражила да се нађе начин да управљач правно – формално може да постане корисник површина које су у програму лицитације пољопривредног земљишта и то на површинама у режиму II и III степена заштите на којима се реализују пројекти ревитализације у складу са решењем о условима заштите природе Покрајинског завода за заштиту природе (решење број:03-3373/2 од 19.01.2018. године). Наведено министарство је доставило допис Градској управи (допис број:951-01-01859/2018-14 од 11.07.2018. године) у ком наводи да се заштита и развој заштићених подручја спроводи према Програму заштите и развоја наведеног заштићеног подручја, на који сагласност даје Министарство заштите животне средине. С обзиром на горе наведено, управљач у прилогу овог програма доставља листу катастарских парцела на којима се спроводи ревитализација станишта.

Циљ је очување карактеристика станишта – влажних ливада и фрагмената степске и слатинске вегетације. Због распарчености природних станишта негативни утицаји пољопривредног окружења и присуства људи су изузетно јаки. Ширење инвазивних врста и сукцесија екосистема, без контролисаних активности на спровођењу мера активне заштите, води пропадању станишта и врста. На површинама које су предмет ревитализације станишта идентификоване су строго заштићене врсте биљака и животиња, које се налазе на листи строго заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива – Правилник о проглашењу и заштити строго заштићених и заштићених дивљих врста биљака, животиња и гљива („Сл. гласник РС", бр. 5/2010), Прилог I – Строго заштићене дивље врсте биљака, животиња и гљива.

Предлажемо изузимање свих катастарских парцела на којима је евидентирано присуство наведених таксона (**табела у прилогу: Ревитализација**).

Надаље, као и претходних година, чуварска служба ће у континуитету радити на контроли кошења ливада у циљу спровођења режима (кошење после завршетка цветања заштићених и строго заштићених врста биљака, остављање непокошених трака у ширини од једног до десет метара, као прибежиште за фауну) и испаше (број грла по хектару, кретање ван станишта заштићених врста у генеративном периоду) ће се одвијати континуирано. Такође, чуварска служба ће у континуитету радити на контроли спровођења активности по решењима о условима заштите природе (Решење о условима заштите природе за коришћење пољопривредног земљишта на простору еколошки значајних подручја Града Суботице обухваћеног Годишњим програмом заштите, уређења и

коришћења пољопривредног земљишта на простору еколошки значајних подручја града Суботице за 2021. годину – број: 03 бр. 019 – 2555/2 од дана:30.09.2021. године Покрајинског завода за заштиту природе).

Наводимо да је цела процедура и све активности које чуварска служба контролише на терену, веома лоше координисана, у смислу комуникације Град Суботица/ Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде/управљач/Покрајински завод за заштиту природе/ Министарство заштите животне средине. Годинама уназад (преко 15 година) управљач уредно доставља податке о катастарским парцелама које је неопходно изузети из програма коришћења пољопривредног земљишта Граду Суботица (надлежном секретаријату/ служби), међутим, чуварска служба на терену затиче кориснике простора који имају потписан уговор са Министарством пољопривреде, шумарства и водопривреде за коришћење катастарске парцеле која би требало да буде изузета из Програма коришћења пољопривредног земљишта. Такође, иако Покрајински завод за заштиту природе издаје решење о условима заштите природе у ком се јасно наводе катастарске парцеле које је неопходно изузети, као и то да наведено решење **МОРА** бити саставни део Уговора са корисником – то се у пракси не дешава. Све се своди на заустављање незаконитих активности, при чему корисници имају валидан уговор за надлежним министарством, а Град Суботица тврди да су наведене катастарске парцеле изузете. Просто је невероватно да се комплетан поступак понавља протеклих 15 година и да се још увек није дошло до одговарајућег решења, тачније, да се закон транспарентно крши, без икаквих консеквенци за субјекте, при чему се заштићено подручје вишеструко оштећује, а управљач узалуд троши своје ресурсе (рад чуварске и стручне службе).

Кошење ливада се контролише у сврху спровођења режима (кошење после завршетка цветања мочварних орхидеја, сибирске перунике, мале свећице и дугих заштићених врста, остављање пруга за заштиту фауне), а надзире се и испаша (број грла по ha, кретање ван станишта заштићених врста у генеративном периоду). Планира се рад чуварске службе у надзору поштовања Услова заштите природе. Управљач уноси податке у посебне базе података о корисницима/закупцима. Планирају се активности на конверзији њива најслабијег квалитета у пашњаке, или у шумско земљиште. Током 2021. године, Општина Кањижа је покренула иницијативу за ревизијом Уредбе о заштити овог заштићеног подручја, како би се у режиму заштите II степена, уредбом дозволила испаша. Управљач је пружио велику подршку представницима општине.

Средства за ову намену обезбеђује	**Износ**
Буџет јединице локалне самоуправе	300.000,00
Укупно:	**300.000,00**

Пројекат: Унапређење стања станишта - активне мере заштите на значајним локалитетима у Специјалном резервату природе „Селевењске пустаре“

Степен заштите	Катастарска општина	Број кат. парцеле	/	Подброј	Део	Намена	Класа	Површина (ha)
3	КО Бачки Виногради	1				ЛИВАДА	2	22.3643
3	КО Бачки Виногради	4				ЊИВА	4	3.3366
3	КО Бачки Виногради	33				ЛИВАДА	2	2.4193
3	КО Бачки Виногради	34				ЊИВА	4	5.7752
3	КО Бачки Виногради	53			1	ЛИВАДА	2	1.4654
3	КО Бачки	53			2	ЛИВАДА	3	1.7331

	Виногради							
3	КО Бачки Виногради	54				ПАШЊАК	4	12.3576
3	КО Бачки Виногради	56				ЛИВАДА	2	0.5345
3	КО Бачки Виногради	57			1	ЛИВАДА	2	0.5982
3	КО Бачки Виногради	79				ПАШЊАК	4	11.7125
3	КО Бачки Виногради	80				ЛИВАДА	3	0.0734
3	КО Бачки Виногради	81				ЊИВА	4	2.2883
3	КО Бачки Виногради	370				ЊИВА	3	2.6155
3	КО Бачки Виногради	371				ЛИВАДА	2	4.2822
3	КО Бачки Виногради	372				ОСТАЛО ПРИРОДНО НЕПЛОДНО ЗЕМЉИШТЕ		0.2785
3	КО Бачки Виногради	373				ЛИВАДА	2	0.2999
3	КО Бачки Виногради	378				ПАШЊАК	2	27.0338
							Укупно (ha)	**98.5701**

9) Задаци и активности на заштити, развоју и управљању водама

Пратиће се стање вода у каналској мрежи, нарочито одржавање нивоа вода у зимском и летњем периоду у комуникацији и развијању сарадње управљања са ДТД ВДП „Северна Бачка" и надлежног водопривредног предузећа из Сенте.

Наставиће се даљи рад на изради Одлуке о режиму вода у сарадњи са надлежним субјектима (Град, водопривреда, Покрајински завод за заштиту природе и други субјекти). Ове активности су и у склопу припремних студија и пројекта санације језера Палић и Лудаш (оба језера су повезана) и Плана за унапређење еколошког стања језера Палић и околине („Службени лист" Града Суботице број 24, од 15. јула 2014. године).

Управљач је планирао да током 2022. године у континуитету, кварталном динамиком ради узорковање водних тела на овом заштићеном подручју. Радиће се праћење основних физичко-хемијских (температура, растворени кисеионик, pH, електропроводљивост, салинитет) и биолошких (диверзитет планктонске заједнице и микрозообентоса) параметара површинских вода овог заштићеног подручја. Управљач је за ове потребе прибавио потребну опрему кроз разне пројекте. На основу добијених резултата мерених параметара и посматрања током 2022. године, Управљач ће за наредни период прецизније предвидети обим и динамику наставка анализе.

Током 2022. године је планирано да се покрене иницијатива у вези са активностима које је потребно предузети у целом региону, а поводом утицаја климатских промена (и) на ово заштићено подручје. Управљач ће иницирати састанке са водопривредним институцијама и институцијама заштите природе, а све у циљу изналажења решења да се вода „врати" на предметно подручје, како би се ублажили драстични ефекти суше на живи свет и сукцесију екосистема. Евидентиране су значајне промене у расподели количине падавина током године – јављају се пикови (екстреми) у смислу појаве полава и суша, што, свакако не одговара живом свету, тачније – утиче на његову убрзану промену.

IV ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА

Планира се наставак реализације програма (програм са предшколцима, програм за ниже разреде основне школе, уобичајена презентација заштићеног подручја за посетиоце, посебни часови са средњошколцима – заштита земљишта, заштита вода, заштита врста; посебни програми за студентске екскурзије са унапред договореним темама итд. са посетиоцима – љубитељима природе у склопу рада Визиторског Центра „Лудаш", и интензивнији развој програма посматрања птица.

Планира се реализација традиционалног еко кампа (локалитет на комплексу Визиторског центра „Лудаш" – објекат Истраживачка станица) са орнитолошким и другим природњачким садржајима у сарадњи са невладиним сектором. Планира се реализација међународног волонтерског радног кампа (локалитет на комплексу Визиторског центра „Лудаш" – објекат Истраживачка станица) са Младим Истраживачима Србије – Волонтерским сервисом Србије, као и других кампова различитих тема и садржаја са другим субјектима (нпр. Стваралачки камп – Колонија сликара „Подржимо заштиту Лудашког и Палићког језера", Црвени крст, радиоаматери, извиђачи, планинари, љубитељи природе). Реализоваће се кампови за збрињавање текуница,

Истраживања и мониторинг се одвијају континуирано у сарадњи са Удружењем љубитеља природе „Riparia". Управљач учествује кроз надзор, праћење стања и логистичку подршку (превоз теренским возилом). Већина пројеката је вишегодишњег континуираног карактера у функцији заштите врста и станишта.

У Резервату се реализују заједнички пројекти: зимско храњење птица на локалитету *Селевењска шума* – (II степен заштите), пројекат постављања вештачких дупљи на одговарајућим стаништима и мониторинг птица дупљашица (сове, птице певачице, грабљивице), мониторинг птица са едукацијом за ученике основних и средњих школа.

- Наставак програма „Активна заштита модровране постављањем вештачких гнездилишних дупљи у Војводини". Дугогодишњи програм постављања дупљи на одговарајућим стаништима и праћењу гнежђења у Резервату.
- Организовање едукативних излета на подручју резервата – активност која ће се наставити и у 2022. години.
- Праћење стања популације водених птица. Ово је редовна активност управљача која се дешава током целе године, па се тако планира и за 2022. годину.
- Програм активне заштите птица дупљашица постављањем вештачких гнездилишних дупљи (у Резервату на одговарајућим стаништима). Наведени програм управљач спроводи већ дуги низ година кроз сарадњу са Удружеем љубитеља природе „Riparia". Поред значајног повећања броја гнездећих парова – конкретно за врсту модроврана – (*Coracias garrulus*), за шумску сову (*Strix aluco*), евидентно је и повећање популација птица других дупљашица. Наравно, у еколошком смислу, није захвално одређивати тренд наведених популација, будући да је популациона екологија комплексна област, али са овог аспекта можемо да кажемо да је уочена повећана бројност, како гнездећих парова, тако и ширење популације. Током 2022. године наставиће се праћење стања и израда нових дупљи. У последње две године је уочено значајно уништавање и уклањање дупљи, које се накнадно користе за ложење (мигранти);
- И током 2022. године планира се наставак истраживања на распрострањењу врсте лептира мочварни мравник (*Phengaris teleius)*. Будући да је током прошлих година група истраживача, заједно са стручном и чуварском службом управљача, посетила Национални парк „Кишкуншаг" у Мађарској, где је на ливадама у пограничној територији обављено рекогносцирање терена и установљено присуство јединки наведеног таксона лептира и за 2022. годину је планирана нова посета и наставак истраживања, како на нашем заштићеном подручју, тако и у Мађарској. Установљавањем ареала ове врсте, моћи ћемо боље да

планирамо активности на мерама активне заштите природе, као и припрему едукативне брошуре у вези са условима кошења на ливадама где је установљен лептир мочварни мравник.

- Наставиће се истраживање на распрострањењу инсекатске групе – стеница и то у зависности од карактера земљишта (истраживања института за биологију и екологију Природно-математичког факултета из Новог Сада). Током протеклих година су постигнути изузетно добри резултати истраживања фауне *Heteroptera*.
  Највећи број представника су степске врсте, широког еуросибирског распрострањења. Врста *Henestaris halophilus* (Бурмеистер, 1835) је типичан представник панонских слатина и среће се само на халофитној вегетацији за коју је везана исхраном. Због ограниченог распрострањења слатинских станишта, врста се сматра рањивом и налази се на Црвеним листама стеница неколико европских земаља.
- Праћење стања и распрострањења птица грабљивица и црне роде (*Ciconia nigra*). Планиране су активности евидентирања гнезда и локација исхране птица. Подаци ће се достављати Покрајинском заводу за заштиту природе, како би решења о условима заштите природе издата корисницима, садржала тачне локације. На тај начин би се спречило узнемиравање наведених група птица.
- Пројекат праћења стања патуљастог миша (*Micromys minutus*) у резервату. Евидентирање локација распрострањења, идентификација, обележавање; мониторинг сова и сакупљање гвалица и идентификација врста на основу скелетних делова из гвалица. Активности ће се реализовати у сарадњи са Покрајинским заводом за заштиту природе;
- Планирана је сарадња са истраживачима Природњачког музеја у Београду на праћењу стања слепих мишева, као и евидентирању потенцијално присутног таксона – степског скочимиша (*Sicista subtilis*).
- Планирана је реализација пројекта – Утврђивање нултог стања ареала популације пешчарске перунике (*Iris humilis*). Наведени таксон је строго заштићена, ендемска врста од међународног значаја. Евидентирана је само на подручју СРП „Селевењске пустаре" и ПИО „Суботичка пешчара". Кроз наведени пројекат је планирано да се уради нулто стање популације и да се детаљном анализом целог заштићеног подручја, утврде потенцијалне нове локације.
- И 2022. године, у октобру месецу, управљач планира да организује дводневну радионицу у вези са распрострањењем и екологијом строго заштићене врсте – модроврана (*Coracias garrulus*), чија популација значајно расте на нашим заштићеним подручјима. Радионица ће се одржати у Визиторском центру „Лудаш", а предвиђено је да суорганизатор буде Удружења љубитеља природе „Riparia". Ово би била седма радионица на ову тему, која се одржава на нашем заштићеном подручју. На основу досадашњег искуства, постоји изузетно велико интересовање, па се очекује и велики број пријављених учесника из различитих организација и институција из земље и иностранства. Предвиђено је да се првог дана радионице презентују радови уз дискусију у вези са екологијом и заштитом ове врсте, а наредног дана да се израђују вештачке дупље (гнезда) за ову врсту, које ће бити постављене на подручју СРП „Селевењске пустаре" наредне, 2022. године. За учеснике је предвиђен смештај у Визиторском центру на Лудашу, Истраживачкој станици (објекат поред Центра), као и исхрана.
- Такође, планирана је подршка управљача за сва истраживања која се реализују на овом заштићеном подручју, а за које су истраживачи исходовали решење о условима заштите природе надлежног Завода за заштиту природе, као и дозволе и сагласности надлежног министарства. Конкретно, то су истраживања и картирања инвазивних врста (ПМФ – Институт за биологију и екологију Универзитета у Новом Саду); распрострањење рузмаринолисне врбе (*Salix rosmarinifolia*) – Шумарски факултет Универзитета у Београду; истраживање слепих мишева – Природњачки музеј у Београду; истраживање лишајева и маховина (Ботаничка башта Универзитета у Београду); распрострањење и генетска истраживања пешчарске перунике – Институт за биолошка истраживања „Синиша Станковић" – Универзитета у Београду; појединачни истраживачи који истражују различите

групе инсеката, птица и сисара, као и истраживачи који су на пројекту евидентирања јединки врста Natura 2000.

- Планирано је картирање распрострањење таксона (*Salix rosmarinifolia*) – рузмаринолисна врба на њеним типичним стаништима у режимима сва три степена заштите, као и врсте (*Juniperus communis*) – клека на карактеристичном станишту. Предвиђено је да, у случају да не постоје заинтересовани истраживачи, картирање обавља чуварска и стручна служба управљача.
- Наставиће се евидентирање података у склопу пројеката „Natura 2000" і „Мала Natura" – махом су то појединачни истраживачи који се претходно најаве. Поред Природњачког музеја у Београду, очекује се ангажовање истраживача Биолошког факултета Универзитета у Београду и ПМФ – Института за биологију и екологију – Универзитета у Новом Саду.
  Управљач ће, свакако и наредне, 2022. године, пружити, како логистичку, тако и сваку другу подршку током истраживања.
- На иницијативу представника Покрајинског завода за заштиту природе и истраживача из Републике Мађарске, на подручју целог Карпатског региона (тако и наших заштићених подручја) ће се радити математичко моделирање станишта и станишних типова у зависности од утицаја климатских промена. Истраживање је планирано да се реализује током 2022. године, кроз сарадњу са Покрајинским заводом за заштиту природе. Очекујемо да ће већ наредне године у овом перидоу постојати резултати који ће указивати, тачније, који ће дати пројекцију највероватнијих станишта у нашем региону, услед деловања климатских промена. Практично, имаћемо податке у вези са тим која су то очекивана станишта, као највероватнија и, која су то станишта која имају највиши потенцијал и која пружају највећу вредност екосистемских услуга на нашем подручју и које су то мере које треба да применимо да би се то у реалном времену, кроз примену мера активне заштите природе – и догодило.

Средства су намењена за трошкове боравка учесника еко–кампова, кампа за збрињавање текуница, кампа за младе ренџере и кампа за младе орнитологе (трошкови средстава за хигијену и одржавање Визиторског центра „Лудаш", прања постељине и ангажовања сервиса за чишћење и одржавање зграде и за набавку чаршавских навлака за душеке – укупно 15 комада) и износе:

Средства за ову намену обезбеђује	**Износ**
Буџет јединице локалне самоуправе	315.750,00
Сопствени приходи од обављања делатности	84.250,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	37.500,00
Укупно	**437.500,00**

V ПЛАНИРАЊЕ, ИЗГРАДЊА И УРЕЂЕЊЕ ПОДРУЧЈА

1) Мере и услови

Управљач је позициониран у систему као карика која учествује у планирању и укључен је у доношење разних урбанистичких планова различите категорије. Планирана је континуирана сарадња са корисницима простора у циљу упућивања на потраживање услова заштите природе надлежног Завода за заштиту природе. С обзиром да је површина овог заштићеног подручја велика, неминовно је да током године до управљача стигне велики број захтева за сагласношћу – за изградњом и изменом намене простора. Управљач на такве захтеве по Закону о заштити природе, након добијених услова заштите природе надлежног завода за заштиту природе – даје позитивно, или негативно решење о сагласности, уз образложење.

2) Активности и учешће управљача на просторном планирању, изградњи и уређењу грађевинског земљишта, инфраструктурног планирања и уређења, изградњи рекреативне инфраструктуре, на санацији подручја итд.

- Сарадња са Покрајинским заводом за заштиту природе и одговарајућим субјектима у Градској управи Града Суботице и Општине Кањижа у вези са планирањем управљања водама на територији града Суботице и општине Кањижа
- Сарадња са свим корисницима простора који планирају активности изградње и уређења простора.
- Сарадња са свим корисницима простора који планирају активности изградње и уређења простора – Планинарски клуб „Спартак" из Суботице, Удружење љубитеља природе „Пожели жељу" и други.

За реализацију предметних активности нису планирана посебна средства.

VI ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА

1) Задаци на развоју културно–образовних и информативно-пропагандних активности

1.1. Штампање промотивног материјала намењеног посетиоцима

Планира се припрема дизајна и штампа новог издања – тројезична брошура у вези са значајним стаништима и врстама резервата, која би се делила посетиоцима дуж две едукативне стазе.

- Средства су намењена за припрему и израду дизајна и штампу тројезичне брошуре и износе:

Средства за ову намену обезбеђује	**Износ**
Министарство заштите животне средине	20.000,00
Сопствени приходи од обављања делатности	80.000,00
Укупно:	**100.000,00**

1.2. Брендирање – установљавање заштитног знака СРП „Селевењске пустаре"

У 2022. години ће се наставити промоција новог знака заштићеног подручја. Знак ће бити пласиран локалном становништву и корисницима простора као могућност постављања на своје производе, презентације и слично.

1.3. Медијско представљање (израда видео и аудио материјала)

Наставиће се сарадња са локалним и регионалним гласилима YU – еко ТВ, Панон РТВ, ТВ Војводина и свим заинтересованим гласилима. Планирано је снимање подручја из ваздуха, које би се искористило, како у промотивне сврхе, тако и у сврху мониторинга станишта заштићеног подручја. Идеја је да чувар заштићеног подручја – Левенте Секереш – направи промотивни филм у вези са вредностима овог (и осталих) заштићених подручја.

- Средства су намењена за припрему и израду промотивног филма у вези са заштићеним подручјем (гориво, исхрана, хонорар) и износе:

Средства за ову намену обезбеђује	**износ**
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	50.000,00
Укупно	**50.000,00**

2) Опремање центра за посетиоце

Током 2022. године је планирана израда сталне изложбене поставке у холу Визиторског центра „Лудаш". Идеја је да се направе витрине које ће, поред значајних информација о истраживачима који су дали велики допринос у заштити и унапређењу наших заштићених подручја, садржати и књиге, радове и друге артефакте из њиховог живота и рада. Реализација идеје се планира са Биолошким факултетом Универзитета у Београду. Активност је планирана и за претходне године, али није реализована, због недовољног броја запослених сарадника, услед примене Закона о изменама и допунама Закона о буџетском систему („Сл. Гласника РС", бр. 103/2015), по ком је на снази забрана запошљавања у јавном сектору.
За 2022. годину је планирана обнова (поправка и делом замена) крова на згради Визиторског центра „Лудаш", као и постављање изолације на дрвенарију (прозоре и врата). С обзиром да до сада улагана средства нису била довољна да се ремонт крова уради у потпуности, него, само парцијално – временске прилике су довеле до тог да је зграда на више места почела да прокишњава.

Средства су намењена за ангажовање трећег лица које би реализовало поправку и делимичну замену елемената крова, постављање комарника, у комплексу Визиторског центра „Лудаш" и за надзор активности, као и за набавку посуђа за кухињу (више комплета) и износе:

Средства за ову намену обезбеђује	**Износ**
Министарство заштите животне средине	1.144.000,00
Сопствени приходи од обављања делатности	286.000,00
Укупно:	**1.430.000,00**

3) Задаци и активности на развоју одрживог туризма

Управљач на заштићеним подручјима располаже Визиторским центром „Лудаш" са основном наменом позиционирања управљача у простору, смештања стручне и чуварске службе и развојем екотуризма у региону. Као и у случају СРП „Лудашко језеро" и ПИО „Суботичка пешчара", добра основа за уређење заштићеног подручја, валоризацију и израду туристичких садржаја је Просторни план предела посебне намене „Суботичка језера и пустаре". У наредном периоду је планирана израда посебних пројеката за уређење Селевењске шуме и влажних ливада у Резервату. Одређени локалитети заштићеног подручја су традиционална места за излете, али нису уређена. Пројекат развоја одрживог туризма у заштићеним подручјима би се реализовао кроз три сегмента: израда посетилачке инфраструктуре, израда програма за различите циљне групе посетилаца и пласирање програма за основне и средње школе и факултете, посебно у делу који се односи на инкорпорирање посета заштићеним подручјима у планове наведених школских и високошколских установа. За 2022. годину је планиран наставак активности на изради – припреми пројеката, кроз сталне активности управљача. Развој и унапређење екотуристичких садржаја у СРП „Селевењске пустаре", између осталог, спречава и присуство великог броја миграната, који оштећују мобилијар уз едукативне стазе, као и дрвене елементе едукативних стаза, које користе као огревно дрво.

У СРП „Лудашко језеро" је реализована адаптација и опремање, као и израда интерактивних едукативних садржаја у оквиру комплекса Визиторски центар Лудаш. Израдом интерактивних едукативних садржаја, као и адаптацијом поткровља у Визиторском центру Лудаш су се значајно побољшали услови за посете овом заштићеном подручју (и другим заштићеним подручјима у региону), а сама едукација ће се сигурно подићи на виши ниво.

Током 2021. године је планиран наставак одржавања поменутих садржаја, што не изискује додатна материјална средства – реализоваће се кроз рад чуварске и стручне службе.

Због недовољног броја запослених сарадника, услед примене Закона о изменама и допунама Закона о буџетском систему („Сл. Гласника РС", бр. 103/2015), по ком је на снази забрана запошљавања у јавном сектору, активности на развоју одрживог туризма, током 2021. године неће бити у потпуности реализоване, у складу са планираним.

VII САРАДЊА

1) Сарадња и партнерство са локалним становништвом

Планира се стална сарадња чуварске и стручне службе са корисницима простора (локално становништво, закупци пољопривредног државног земљишта, пољопривредници, шумарство, ловци). За 2022. годину је планирано оснивање *Савета корисника заштићеног подручја* (у складу са чланом 68а Закона о заштити природе, а у циљу међусобне сарадње на заштити и одрживом коришћењу природних вредности и ресурса, као и обезбеђивања интереса локалног становништва и других корисника заштићеног подручја.

За реализацију предметних активности нису планирана посебна средства

2) Сарадња са другим власницима и корисницима непокретности у заштићеном подручју

Корисници простора Селевењских пустара или власници/корисници парцела обраћају Управљачу – стручној служби (усмено или писмено) или директно чуварској служби на терену и њихови упити се решавају на начин да им се објасни Уредбом одређен режим, да ли је жељена активност у складу или не, или се упућују у процедуру добијања услова заштите природе, у случају да Управљач оцени да је потребно, имајући у виду прописани режим. Ова комуникација са корисницима/власницима доприноси бољем разумевању и тачнијим подацима о коришћењу. Уз даље развијање базе података, планира се даља стандардизација ових послова у вођењу података о наведеним пословима.

За реализацију предметних активности нису планирана посебна средства.

3) Сарадња са невладиним организацијама

Наставиће се стална сарадња са више невладиних организација на посебним пројектима и планира се наставак истих у 2022. години. Наставиће се сарадња са следећим организацијама:

- Млади истраживачи Србије – Волонтерски сервис Србије
- Удружење љубитеља природе „Riparia" – Суботица
- Удружење „HabiProt" – Београд
- Научно – истраживачко друштво студената биологије и екологије „Јосиф Панчић" – Нови Сад
- Друштво за заштиту и проучавање птица Србије – сарадња на пројектима зимског бројања птица водених станишта, на постављању вештачких гнезда (платформи) за грабљивице;
- Асоцијација чувара природе Војводина, Србија
- Удружење „Arcus" – Бачка Топола и многим другим који пријаве који планирају реализацију својих пројеката на заштићеном подручју. Планиран је наставак међународног волонтерског радног кампа у сарадњи са Волонтерским сервисом Србије (Младим истраживачима Србије).
- Сарадња са удружењем љубитеља природе „Пожели жељу";
- Сарадња са спортским планинарским клубом „Спартак" из Суботице;
- Сарадња са „Отворени универзитет" д.о.о. Суботица

– Сарадња са невладиним организацијама која кроз разне пројекте Града, Покрајине и Републике, на конкурсима добију средства за реализацију активности на заштићеном подручју

За реализацију предметних активности нису планирана посебна средства, али ће управљач, свакако са невладиним организацијама потписати споразум о пословно – техничкој сарадњи. Такође, постоји могућност, као и током неких претходних година, да се укаже потреба за смештајем и исхраном чланова невладиних организација у Визиторском центру „Лудаш".

4) Међународна сарадња

Након потписивања Споразума о сарадњи са Националним парком Кишкуншаг из Мађарске у децембру 2013. године (као наставка претходног Споразума из 2004. године) отварају се даљи задаци у сарадњи који су дефинисани овим споразумом. Формирано, заједничко Радно тело са по три члана са обе стране, функционише и реализују се активности кроз размену запослених четири пута годишње (по два запослена) за рад на терену (истраживања шафрањике, слепог кучета, заштићених и строго заштићених врста, активне мере заштите), обуци (обука рада чувара заштићених подручја, размена) и сарадњи на новим пројектима (IPA Прекогранична сарадња са Мађарском). Планиран је наставак и интензивирање сарадње и током 2022. године. До краја 2021. године је планирана обнова Споразума о сарадњи са Националним парком „Кишкуншаг", па очекујемо да ће се и елементи – задаци који се остварују – проширити и повећати.

Планирано је традиционално заједничко обележавање значајних датума за ово заштићено подручје: „Дан модровране"и други. Тачни датуми још нису одређени, прилагођавамо се пику сезоне гнежђења и излетања младих јединки из вештачких дупља. У Националном парку „Кишкуншаг" у Мађарској већ постоје на овај начин дефинисани значајни датуми, па ће се у складу са постојећим календаром, дефинисати и наши значајни дани.

За реализацију предметних активности нису планирана посебна средства – тачније, боравак колега из Националног парка „Кишкуншаг" и исхрана током њиховог боравка, се реализује средствима које управљач обезбеди од града Суботице.

5) Сарадња са надлежним институцијама

– Наставиће се сарадња са Покрајинским заводом за заштиту природе у овиру пројекта „Ревитализација уништених и деградираних природних вредности на Суботичко – Хоргошкој пешчари" и на пројекту *Праћење стања популација строго заштићених врста – станишта за потенцијалну реинтродукцију врсте Spermophilus citellus (текуница)*.
– Планиран је наставак сарадње са Градом Суботица у смислу промоције заштићених подручја и подршке у реализацији кампова (заштита и унапређење биодиверзитета).
– Наставиће се сарадња са Министарством заштите животне средине – Управљач ће и у 2022. години учествовати на семинарима за управљаче заштићених подручја, које организује Министарство заштите животне средине, као и на обукама и семинарима.
– Наставиће се сарадња са научно – истраживачким институцијама, институтима и установама – Универзитета у Београду, Новом Саду, Сегедину, Будимпешти и, у случају да се укаже прилика и са другим универзитетима.

Средства су намењена за материјалне трошкове боравка представника управљача на семинарима и обукама износе:

Средства за ову намену обезбеђује	**Износ**
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	50.000,00
Укупно:	**50.000,00**

6) Сарадња са информативним гласилима и стручним часописима

Приказивање, односно промоција основних вредности Специјалног резервата природе „Селевењске пустаре", представљаће и у 2022. години један од значајних задатака управљача на остваривању заштите овог подручја. Главни задаци у смислу промоције су:

- стално медијско приказивање (дневне новине, часописи, магазини, радио, телевизија) напора, резултата и успеха на очувању и унапређењу стања комплетног заштићеног подручја, његовог коришћења, као и проблема и тешкоћа који прате заштиту природе,
- снимање популарних, образовних и, евентуално, научних филмова,
- интернет презентација.

Средства за ову намену обезбеђује	**Износ**
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	50.000,00
Укупно	**50.000,00**

VIII ПОСЕБНИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ

1. Противпожарна заштита

У периодима када је повећана опасност од пожара појачаће се рад чуварске службе на осматрању. У заштићенм подручју је присутан проблем паљења тршћака, а починиоце је тешко ухватити. Приликом пожара, који се најчешће подмећу да се обнови део тршћака, страда фауна (птице тршћака, корњаче и други водоземци), али и делови ретке флоре. Исти пожар се често преноси и на околно пољопривредно земљиште и дешава се да угрожава и насеља. Због тога се чуварска служба посебно организује у циљу противпожарне заштите у периодима јесен и нарочито пролеће.

Планира се одржавање постојеће опреме – апарата за гашење (допуњавање, атести и контрола) и набавка нових. У делу који се односи на додатну опрему за чуварску службу је наведена набавка телескопских лепеза и напртњача за воду – за гашење пожара.

Средства за ову намену обезбеђује	**износ**
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	30.000,00
Укупно	**30.000,00**

2. Обележавање важних датума за заштиту животне средине

Током 2022. године је планирано обележавање четири значајна датума за Специјални резерват природе „Селевењске пустаре":

- 11. април – *Дан заштите природе*
- 22. април – *Дан планете Земље*
- 5. јун – *Светски Дан заштите животне средине*
- 8. август – *Дан резервата*
- *Дан модровране*

Дан резервата „Селевењске пустаре" наредне године планирамо обележити свечано са великим бројем гостију, у случају да мере у односу на пандемију корона вируса – заразне болести COVID19 то дозволе. Планирамо да, поред представника надлежног Министарства, Покрајинског секретаријата, Градске управе, локалних званичника, позовемо и велики број гостију из Мађарске, као и представнике медија. Прославу Дана заштите природе и Дана планете Земље ће увеличати

ученици основних и средњих школа на српском и мађарском језику, јер ћемо, сада већ традиционално, одржати предавања у више школа. Теме предавања се односе на промоцију заштите природе, као и на угроженост и све већу опасност која прети планети земљи од загађења и уништавања природних ресурса. Дан заштите животне средине ћемо прославити, већ традиционално, као *Дан предузећа*, уз прикладно окупљање свих запослених, гостију из земље и иностранства.

„Трка магараца" – манифестација у организацији МЗ „Бачки Виногради" – одржава се у протеклих 25 година последње недеље месеца августа. Будући да се дешава на подручју заштитне зоне резервата, управљач ће и ове године учествовати у смислу поделе промотивног материјала и едукације локалног становништва.

– Средства су намењена за штампање и израду материјала за посетиоце који ће се поклањати током манифестација и обележавања важних датума, као и за кетеринг за госте током манифестација и обележавања важних датума и износе:

Средства за ову намену обезбеђује	**Износ**
Министарство заштите животне средине	50.000,00
Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	53.500,00
Укупно:	**103.500,00**

3. Активности на збрињавању и рехабилитацији строго заштићених и заштићених врста дивљих животиња

С обзиром на постојање Прихватилишта за дивље животиње у Зоо врту „Палић", које добро функционише и са којима управљач имам изузетно добру сарадњу од његовог оснивања, управљач у наредном програмском периоду не планира значајнију израду нове инфраструктуре, или обнову постојеће.

Од оснивања прихватилишта, наша чуварска и стручна служба у континуитету добро сарађује, како са запосленима у прихватилишту, тако и са инспекцијском службом и представницима Покрајинског завода за заштиту природе и Завода за заштиту природе Србије. Све пронађене повређене строго заштићене и заштићене дивље животиње на заштићеном подручју и ван заштићеног подручја уносимо у прихватилиште. У случају дојаве лица, да је дивља животиња (неповређена или повређена) евидентирана у насељеном месту ван заштићеног, или у заштићеном подручју, наши чувари и стручни сарадници излазе на терен и обавештавају представнике прихватилишта, инспекције и завода за заштиту природе. Приликом пуштања дивљих животиња, чуварска служба је неизоставно присутна на терену и накнадно прати активност пуштених јединки. Будући да је све наведено пракса која добро функционише и да управљач о свим активностима уредно извештава надлежно министарство на месечном и годишњем нивоу, управљач ће наставити, као и до сад са предметним активностима.

IX ИЗВОРИ ФИНАНСИРАЊА

Јавно предузеће „Палић–Лудаш" је управљач на пет заштићених подручја у региону Суботице а једно од њих је и СРП „Селевењске пустаре".

Сектор заштите природе у Јавном преузећу „Палић - Лудаш" је организован у функцији обављања управљања заштићеним подручјима. Стручна служба је задужена за планирање, програмирање, праћење стања, извештавање и надзор над радом чуварске службе. Чуварска служба обавља послове чувања, праћења стања и активних мера заштите (извођење неких мера и праћење и надзор над реализацијом на терену - поглавље Г). У оквиру Стручне службе се такође обављају послови сарадње са корисницима и власницима парцела у заштићеним подручјима. Обављају се и послови промоције и развоја едукативних садржаја и сарадње са локалним становништвом.

Још увек је у току завршетак опремања Визиторског центра Лудаш у Хајдукову који је у функцији радног простора Управљача свих заштићених подручја у Суботици и централно место за пријем посетилаца свих осталих заштићених подручја, па и посетилаца СРП „Селевењске пустаре". Заједничке службе ЈП „Палић–Лудаш" обављају опште послове (менаџмент, рачуноводство, набавке) са седиштем на Палићу.

Делатност Сектора заштите природе се суфинансира преко Фонда за животне средине Града Суботице и путем конкурса за суфинансирање Покрајине и Републике.

На основу члана 105-110 Закона о накнадама за коришћење јавних добара („Службени гласник РС", број 95/18), члана 68. Закона о заштити природе („Службени гласник РС", бр. 36/2009, 88/2010, 91/2010 – испр. и 14/16 и 95/2018 - др. закон и 71/2021) члана 22. Закона о јавним предузећима („Службени гласник РС", број 15/16) Надзорни одбора Јавног предузећа „Палић-Лудаш" на седници одржаној 27.06.2019. године, донео је Одлуку о накнадама за коришћење заштићеног подручја Специјалног резервата природе „Селевењске пустаре", али је убирање накнада отежано, између осталог, зато што корисници подручја нерадо дају информације о обиму заузећа простора, а методологија утврђивања чињеничног стања на други начин, изискује додатне трошкове, као и време и не представља ефикасан начин утврђивања. Самосталним утврђивањем стања од стране управљача (мерење које су извршили чувари на терену и сл.), наишла су на оспоравања од стране корисника, те смо приступили другој методологији – ангажовање судских вештака.

У наредној, 2022. години, очекујемо да ће се планиране активност знатно теже реализовати, или се неће реализовати, због недовољног броја запослених сарадника, услед примене Закона о изменама и допунама Закона о буџетском систему („Сл. Гласника РС", бр. 103/2015), по ком је на снази забрана запошљавања у јавном сектору. Управљач више не располаже другим могућностима. Такође, претпоставка је да се током периода трајања пандемије заразне болести COVID-19 (Уредба о мерама за спречавање и сузбијање заразне болести COVID-19 („Сл. гласник РС", бр. 66/2020, 93/2020, 94/2020 и 100/2020) и Наредба Градског штаба за ванредне ситуације од 09.07.2020. године, већина активности која се односи на едукацију школске и предшколске популације, организовано окупљање, едукативне активности у ширем смислу – кампови са природњачким темама, вођење група и пријем посетилаца – неће реализовати, или ће се организовати у знатно мањем обиму. Посетиоци заштићеног подручја су дужни да се придржавају мера из Уредбе Владе Републике Србије и Наредбе Градског штаба за ванредне ситуације, али управљач није у могућности да у потпуности примењује мере, услед недовољног броја запослених.

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2022. ГОДИНУ – Табела прихода за заштићено подручје СРП „Селевењске пустаре"

Ред. број	Извори прихода	Износ у динарима
1.	**Средства Буџета Републике Србије**	**9.338.239,37**
	1.1. Министарство пољопривреде и заштите животне средине	9.338.239,37
	1.2. Остала средства Републике Србије	0.00
2.	**Сопствени приходи**	**4.494.740,03**
	2.1. Приходи од обављања делатности	4.494.740,03
	2.2. Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја	2.429.430,57
	2.3. Остали сопствени приходи	0.00
3.	**Средства буџета јединице локалне самоуправе**	**1.235.850,00**
	3.1. Град Суботица	1.235.850,00
4.	**Остала средства**	**0.00**
	4.1. АП Војводина	0.00
	4.2. Конкурси	0.00
	Укупно приходи	**17.448.259,97**

ФИНАНСИЈСКИ ПЛАН ЗА 2022. ГОДИНУ – Табела планираних расхода за заштићено подручје СРП „Селевењске пустаре“							
	Врста расхода	**Буџет Републике Србије**	**Сопствени приходи од обављања делатности**	**Буџет јединице локалне самоуправе**	**Приходи од накнада за коришћење заштићеног подручја**	**Остала средства**	**Укупно**
III	**ЗАШТИТА, ОДРЖАВАЊЕ, ПРАЋЕЊЕ СТАЊА И УНАПРЕЂЕЊЕ ПРИРОДНИХ И СТВОРЕНИХ ВРЕДНОСТИ**	8.124.239,37	4.124.490,03	920.100,00	2.078.430,57	0,00	15.247.259,97
	Бруто зараде чувара	720.000,00	0,00	85.200,00	300.631,37	0,00	1.105.831,37
	Остали трошкови чуварске службе	875.440,00	218.860,00	0,00	500.000,00	0,00	1.594.300,00
	Набавка теренског возила	1.200.000,00	2.800.000,00	0,00	0,00	0,00	4.000.000,00
	Бруто зараде осталог особља запосленог код управљача и материјални трошкови њиховог рада	80.000,00	98,03	534.900,00	859.115,57	0,00	1.474.113,60
	Остали трошкови стручне службе	463.680,00	0,00	0,00	115.920,00	0,00	579.600,00
	Управљање отпадом	200.000,00	0,00	0,00	50.000,00	0,00	250.000,00
	Одржавање постојећег мобилијара	0,00	0,00	0,00	30.000,00	0,00	30.000,00
	Обележавање	59.200,00	0,00	0,00	14.800,00	0,00	74.000,00
	Заснивање и успостављање базе података ГИС	150.000,00	89.532,00	0,00	59.883,00	0,00	299.415,00
	Мониторинг	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
	Реинтродукција и реколонизација	192.000,00	0,00	0,00	48.000,00	0,00	240.000,00
	Рекултивација	0,00	0,00	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00
	Ревитализација и мере активне заштите природе	4.183.919,37	1.016.000,00	0,00	50.080,63	0,00	5.250.000,00
	Задаци и активности на заштити, развоју и управљању пољопривредним земљиштем	0,00	0,00	300.000,00	0,00	0,00	300.000,00
IV	**ПРИОРИТЕТНИ ЗАДАЦИ НАУЧНОИСТРАЖИВАЧКОГ И ОБРАЗОВНОГ РАДА**	0,00	84.250,00	315.750,00	37.500,00	0,00	437.500,00

	Материјални трошкови у вези развоја научних, образовних и културних функција заштићеног подручја	0,00	84.250,00	315.750,00	37.500,00	0,00	437.500,00
VI	**ПРОМОЦИЈА ВРЕДНОСТИ ЗАШТИЋЕНОГ ПОДРУЧЈА**	1.164.000,00	286.000,00	0,00	130.000,00	0,00	1.580.000,00
	Штампање промотивног материјала намењеног посетиоцима – тројезична брошура	20.000,00	0,00	0,00	80.000,00	0,00	100.000,00
	Медијско представљање (израда аудио и видео материјала)	0,00	0,00	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00
	Опремање центра за посетиоце	1.144.000,00	286.000,00	0,00	0,00	0,00	1.430.000,00
VII	**САРАДЊА**	0,00	0,00	0,00	100.000,00	0,00	100.000,00
	Сарадња са надлежним институцијама - учешће на семинару за управљаче	0,00	0,00	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00
	Сарадња са информативним гласилима и стручним часописима - стално медијско приказивање, интернет презентација предузећа	0,00	0,00	0,00	50.000,00	0,00	50.000,00
VIII	**ПОСЕБНИ ПОСЛОВИ И ЗАДАЦИ**	50.000,00	0,00	0,00	83.500,00	0,00	133.500,00
	Противпожарна заштита – одржавање постојеће опреме за гашење	0,00	0,00	0,00	30.000,00	0,00	30.000,00
	Обележавање важних датума за заштиту животне средине – промотивне поклоне и кетеринг за госте	50.000,00	0,00	0,00	53.500,00	0,00	103.500,00
	УКУПНИ ТРОШКОВИ	**9.338.239,37**	**4.494.740,03**	**1.235.850,00**	**2.429.430,57**	**0,00**	**17.498.259,97**